

Književna poročila.

Dr. Edvard Volčič: Dopolnilo „civilnopravnim zakonom“ (IV. zvezek Pravnikove zbirke) za leto 1906 do 1910. V Ljubljani 1910. Izdalo društvo »Pravnik.« Natisnil A. Slatnar. Cena K 1·20.

Namen te, ravnokar izišle knjižice, ki obsega 43 strani drobnega tiska, pojašnjuje urednik sam v predgovoru naslednje: »Po l. 1906., ob katerega koncu je izšel IV. zvezek »Pravnikove zbirke«, so se nekateri predpisi dotične snovi premenili, premnogi po odločbah vrhovnih sodišč pojasnili ter so se v rečeni knjigi našli še nekateri moteči tiskovni pogreški. Dasi je od vsega natisa knjige preostalo le še malo nad dvesto izvodov, vendar pri naših razmerah ni upati, da se skoro zvedejo, še manj pa, da se more v doglednem času izdati njen drugi natis. Zato sem v soglasju z društvom »Pravnik« uredil dopolnilo, ki naj knjigo z drugimi objavami vred, ki jih je društvo med tem izdalo — (nova odvetniška tarifa, jezikovni zakon za Dalmacijo) — popolni po sedanjem stanju v vseh zgoraj označenih ozirih. Novi kupci »Civilnopravnih zakonov« dobe »dopolnilo« in medtem izišle omenjene objave vezane v eni knjigi, drugi si jih lahko nabavijo posebej, upam, da vsem nadomeste novo izdajo navedenega IV. zvezka.«

Delce nudi najprej nove predpise dobesedno in sicer zakon o izvrševanju sodne oblasti na višjih deželnih sodiščih in na vrhovnem sodišču; ukaz pravosodnega ministra o znižbi vročnin, zakon o povračilu stroškov zagovorniku zakonske vezi in o odgovornosti zastopnikov strank za pristojbine, ter določbe haaškega pravnega dogovora k §-om 33 jur. n. in 57, 63 ter 121 civ. pr. reda. Na to so razvrščene vrhovnosodne odločbe iz zadnjih štirih let k sodnemu pravilniku in civ. pr. redu.

Zahvaliti je g. dež. sodnega svetnika drja. Volčiča za dosledno skrb, s katero hoče podpirati pravosodno prakso v slovenskem jeziku. Na drugi strani pa se s pravico pričakuje, da bodo tudi po tej knjižici marljivo posegli domači pravniki.

Dr. Franz Hilscher und dr. Ferdinand Winkler: Die rechtliche Stellung des Arztes in Gegenwart und Zukunft nach oesterreichischem Rechte. Wien, Moritz Perles, 1910. 41 str.

Delce je v prvi vrsti propaganda za preosnovo zdravniškega stanu, koju priporočata pisatelja, šele v drugi vrsti je prispevek k »zdravniškemu pravu« in služi še dosti prida svrhi informacije o veljavnem avstrijskem zdravniškem pravu. Uvodoma poudarja, kako neugodne so postale socialno-ekonomične razmere za zdravnike. Dandanes dobé se zdravniki, ki izvršujejo svoj idealno-humanitarni poklic, pa z ženo in otroki stradajo, se za vsakdanji kruh bore, njih otroci pa tonejo v proletarijat, ker ni sredstev za izobrazbo, stanu primerno. To dejstvo — v prvi vrsti mislila pisatelja na zdravnike bolniških blagajen v industrijalnih krajih — izbavilo jima je razmišljanja o preosnovi.

Najprej podajata obris vseh določeb, ki vsebujejo krog zdravniških dolžnosti, naštevši dekrete dvorne kabinetne. pisarne iz 18. stoletja do na-

restništvenih odlokov novejšje dobe, pa vsa določila kazenskega in obč. drž. zakonika, ki se tičejo zdravnikovega posla. Za tem označita delokrog zdravnikov: 1.) njih delo se vrši v interesu vseobčnega blagra; 2.) tako delovanje pa ni le naključna, ampak funkcionalna zadača države; 3.) organi, ki to zadačo izpolnjujejo, so torej javni organi; 4.) vsi zadevni predpisi so javnopravnega značaja. — Iz teh tez izvajata pisatelja, da so organi, ki služijo takim javnopravnim svrham, organi z javnopravnimi pravicami, bodisi pravi pravcati državni uradniki, bodisi »delegirani državni organi«. Kako je s stvarjo dejanski? Skozi in skozi uradniki — prvi sistem — so zdravniki v vojvodini Nassauski, potem zdravniki na deželi v Dalmaciji, slednjič »zemski vrači« na deželi na Ruskem. V Avstriji, izvzemši že omejnene kraje v Dalmaciji, pa je uveljavljen, kakor v največ kulturnih državah, mešovit sistem: poleg zdravnikov-državnih uradnikov »delegirani državni organi«.

Javnopravni značaj avstrijskih zdravnikov se kaže v naslednjem: Generalni sanitetni normativ iz l. 1770 ukazuje, da morajo zdravniki svoj »urad« tako pri ubogih, kakor pri bogatih enako marljivo vršiti; oni morajo kadar je sum kaznivih dejanj, pa tudi epidemičnih bolezni, napraviti ovadbo; slednjič ne smejo svoje pomoči nikomur odreči, razun v slučaju nemožnosti. Vse to pa se znači za »privilegium odiosum«; kajti za izpolnjevanje vseh teh dolžnosti država ne plača ničesar.

Pisatelja se bavita nadalje z rešitvijo vprašanja pravne strani zdravniškega lečenja. Lečenje ubogih ni nič drugega, nego izvedba državne oskrbovalne dolžnost. Država se tega zaveda, pa vendar prelaga breme, ki zadeva njo, deloma na občine, ki plačujejo zdravnike ubogih, deloma na zdravnike same, ki poslujejo ubogim zastonj. Zdravniki pa so obvezani poslovati tudi, ako jih ob nujnih silah poplave, potresov, požarov, epidemij, i. sl. politična oblast na pomoč kliče. Za te slučaje, pravita pisatelja, pa mora država zdravnika honorirati. — Pri lečenju ubogih, kakor tudi ob nujni sili o kaki pogodbi med zdravnikom in bolnikom ni govora.

Drugače je pri strankah, ki si zdravnika same najamejo. Odkloniti sme zdravnik pomoč edino le, če drugače ne more, pa naj ga kliče kdorkoli. Nemožnosti pa ob sebi še ni tedaj, kadar se zahteva pomoč n. pr. po noči, pač pa tedaj, ako zdravnik sam ne razpolaga s tistimi špecijalnimi vednostmi in izkustvi, ki so baš v posebnem slučaju potrebne. Sodilo bi se, da spada zdravniška pogodba do cela med mezdne pogodbe (glej § 1161 o. d. z.). Ali pri mezdni pogodbi je esencijale — odplatnost, po §-u 879 t. 2 o. d. z. pa je pogodba nična, ako si zdravnik izgovori od bolnika za prevzemo lečenja določeno nagrado.

To neskladnost med obema določbama rešita pisatelja na podstavi kodifikacijske zgodovine §-a 879 o. d. z. tako: Navadna mezdna pogodba se ne sklene, če ni mezda — izrecno ali molče — izpogojena; lečniška pogodba pa ne velja, ako se je mezda v naprej določila, s čimer pa še ni rečeno, da ne bi bila odplatna pogodba. Zdravnik torej v praksi ni primoran, izvesti lečenje na podlagi lečniške pogodbe, a tudi ni upravičen, naprej objavljeno nagrado iztožiti. Te določbe so za sedajni socijalni po-

ložaj neumestne; novela k o. d. zakoniku jih niti po vladnem načrtu niti po predlogih pododseka gosposke zbornice ne boče več imela. Po mnenju pisateljev pa je s stališča, da je zdravnik delegirani državni organ, smatrati določbo §-a 879 t. 2 o. d. z. pravzaprav za polovičarsko; pravosledno temu pojmovanju bi bilo vsako nagrado zdravnika za posamni slučaj prepovedati.

Medla so izvajanja o odgovornosti zdravnikov za storjeno škodo napram bolnikom. Precej prvi stavek, da pri lečenju ubogih, ako javna oblast zdravnika ob nujnih silah na pomoč kliče, o odgovornosti zdravnika napram bolniku ne more biti govora, vzbuja tehte pomislke. Argumentacija, da zdravnik posluje kakor uradni organ, da je torej za tako poslovanje le svoji disciplinarni oblasti odgovoren, pacient pa naj si išče — razven ako je zdravnik zakrivil kaznivo dejanje, — odškodnino od države, ne drži. Razločevanje med kaznivimi in nekaznivimi dejanji spričo določb o odškodnini po obč. drž. zakoniku nima podlage; sicer pa je tudi pojem »delegirani državni organ« javnopravna fikcija, ki za privatno pravo, pač ne pride v poštev. — Sila kočljiva, pa še najbolj zanimiva vprašanja glede odgovornosti za pogrške v zdravniški umetnosti (Kunstfehler), glede civilnopravne odgovornosti pri najetem zdravniku sploh, odpravita pisatelja — na 2 straneh, da-si imamo baš o tem gradivu posebno temeljito študijo iz novejše dobe (Haftpflicht der Ärzte, von juris et medicinae doctor Edl. v. Gschmeidler Wien, 1905), katere pa pisatelja v celem delu niti z besedico ne omenjata.

Koncem pride predlog za preosnovo: Popolno podržavljenje zdravniškega stanu. Sanitetni okraji, povprek z 2500 dušami na enega zdravnika. Ta leči v svojem okraju uboge zastoj, prisilno zavarovane delavce za posebno, celo nizko plačo, prostovoljno zavarovano prebivalstvo za pravično izračunjeno primerno majhno nagrado, vse druge bolnike, osobito iz tujih okrajev — za prosto dogovorjeno nagrado. Vsi zdravniki naj bi bili državni uradniki s stalno plačo in pravico do pokojnine. Službe bi se razpisavale, začetniki bi prišli na slabša, starejši, skušenejši zdravniki na boljša mesta.

Zdi se mi, da problem zagotovitve primerne zdravniške pomoči za vse državljane s tem tudi ne bi bil rešen. Pomagano bi bilo le — zdravnikom povprečne kakovosti, da pridejo s časoma na mesta, kjer bi se ob prosti konkurenci držati ne mogli.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1910.

— (Prisežniki — marivečniki, sosodniki itd.?) K razpravi v letošnji šte. 3. »Slovenskega Pravnika« nam piše urednik »Mjesečnika« g. vseučiliški profesor dr. J. Šilović iz Zagreba: »Mi smo imali »Schöffe« u našem kaznenom postupku od godine 1875 do novele godine 1888, kada